

7 mituri

despre viitoarea lege unitara a sistemului de pensii de stat

Este deja arhicunoscut faptul ca Romania se pregateste sa isi reformeze din temelii sistemul de pensii de stat, printr-o "lege unitara" solicitata de FMI, Banca Mondiala si UE, elaborata de Guvern si aflata in prezent in dezbateri parlamentare. Gandita ca o reforma care sa readuca pe baze realiste si sustenabile sistemul de pensii de stat, noua lege a dat nastere in ultimul an unei serii de mituri vehiculate fie de politicieni, fie de sindicate, fie de diversi comentatori si formatori de opinie. Fiind vorba de pensii, deci de voturile a aproape 6 milioane de romani, miturile din jurul viitoarei legi a pensiilor frizeaza de multe ori populismul si demagogia.

Fara a avea pretentia detinerii adevarului absolut, portalul pensiileprivate.ro va propune o analiza mai atenta a acestor mituri, precum si prezentarea faptelor si datelor in locul opiniilor si manipularilor.

1. Toate pensiile vor fi recalulate si/sau toate pensiile vor scadea.

FALS. Pentru clarificare, trebuie precizat ca in Romania functioneaza 4 tipuri de sisteme de pensii de stat (clasificarea ne apartine):

a) sistemul public de pensii, contributiv, redistributiv, de tip pay-as-you-go, bazat pe solidaritatea intre generatii, numit si Pilonul I. La acest sistem contribuie in prezent 4,3 milioane de salariatii plus alti contribuabili obligati prin lege sa plateasca CAS. In acelasi timp, sistemul plateste pensiile pentru 4,76 milioane de pensionari din prezent. Banii platiti astazi, sub forma de CAS, de salariatii din prezent nu se acumuleaza, nu se investesc, ci sunt folositi doar pentru plata pensiilor de astazi. Sigur, platitorii de CAS isi castiga astfel un drept la pensie, insa legatura dintre volumul de CAS platit in timpul vietii active si valoarea pensiei nu este decat foarte slab proportionala. In functie de quantumul contributiilor platite, contributorii acumuleaza un punctaj, iar pensia este egala cu produsul dintre numarul de puncte acumulate si valoarea punctului. Aceasta din urma este insa stabilita arbitrar, prin decizie politica, functie de starea curenta a economiei si, nu de putine ori, de interesele electorale de moment – astfel ca nu exista o proportionalitate directa intre contributi si pensie. In prezent, pensia medie din sistemul public este de 735 de lei pe luna. Plata tuturor pensiilor din acest sistem a costat anul trecut peste 40,3 miliarde de lei.

b) sistemul de pensii pentru agricultori, necontributiv, care asigura in prezent, cu resurse de la bugetul de stat, plata pensiilor pentru circa 763.000 de fosti lucratori agricoli din perioada comunista, care nu au contribuit la niciun sistem de pensii. Pensia medie din acest sistem este in prezent de 308 lei pe luna. Plata tuturor acestor pensii a costat anul trecut circa 2,8 miliarde de lei.

c) pensiile speciale de la Interne si Aparare: Circa 160.000 de foste cadre din ministerele de Interne si Aparare (inclusiv servicii speciale, etc.) beneficiaza de aceste pensii, care sunt in prezent in valoare medie de circa 2.000-2.500 de lei lunar. Acesti beneficiari au avut un regim special de contributie, fiind vorba, de-a lungul anilor, fie de contributii zero la sistemul de pensii, fie de contributii in cota foarte redusa. Anul trecut, plata acestor pensii a costat bugetul circa 3,7-4 miliarde de lei.

d) pensiile super-speciale: De aceste pensii super-speciale beneficiaza in prezent circa 8.300 de fosti diplomati, membri ai personalului aeronautic, parlamentari, functionari publici parlamentari, magistrati, lucratori in instante si de la Curtea de Conturi. Afirmatia privind contributiile este valabila si aici: au existat contributi reduse, diferite sau chiar zero, pe durata vietii active. Nivelul mediu al pensiei in aceasta categorie este de 6.000-7.000 de lei lunar (din a caror valoare 70%-80% este suportata de la bugetul de stat, adica neprovenind din contributi). Exista insa si exceptii, cum ar fi pensii de peste 20.000-30.000 de lei lunar. Anul trecut, plata acestor pensii a costat bugetul circa 600 de milioane de lei.

Acum, lamurirea. Viitoarea lege a pensiilor nici nu va recalcula, nici nu va reduce pensiile din sistemul public, adica pentru cei 4,67 milioane de pensionari din Pilonul I. Dimpotriva, valoarea punctului de pensie va creste continuu potrivit noii legi, in fiecare an, cel putin cu rata inflatiei si cu o parte din cresterea salariului mediu pe economie. Cat priveste pensiile agricultorilor, noua lege nici macar nu atinge acest subiect, astfel ca sistemul de pensii pentru agricultori va ramane neschimbat. Singurele categorii de pensii care vor fi recalulate si, cel mai probabil, se vor reduce, sunt pensiile speciale (litera c) si cele super-speciale (litera b). Acestea vor fi recalulate dupa un principiu virtual de contributivitate, de tipul "cat ar fi aceste pensii daca beneficiarii lor ar fi contribuit in timpul vietii active cu cota standard de CAS valabila atunci". Este probabil cea mai rezonabila forma de recalculare, pentru ca ar fi existat si varianta extrema de recalculare dupa principiul contributivitatii reale: "cat ar fi aceste pensii dupa contributiile reale platite in timpul vietii active de beneficiarii lor". Chiar si asa insa, este clar ca cei 170.000 de beneficiari ai acestor pensii sunt si vor fi nemultumiti de noua lege.

Revenind la mit, acesta are la origine interese politice si este menit sa intoarca publicul impotriva acestei legi. Pe aceasta tema puteti citi si urmatoarele materiale:

<http://www.pensiileprivate.ro/%5B-%5DIn-2009-Romania-a-cheltuit-31-din-veniturile-bugetului-general-consolidat-pentru-pensii-articol-17,9-37947.htm> si

<http://www.pensiileprivate.ro/Top-pensii-de-lux-cele-mai-speciale-8-000-de-pensii-ne-costa-583-milioane-de-lei-pe-an-articol-17,9-37462.htm>

2. Puterea de cumparare a pensiilor va scadea cu pana la 15%, pentru ca nu se respecta punctul de pensie de 45% din salariul mediu brut

FALS. Acest mit se bazeaza pe un rationament mai mult decat fortat, de tipul "daca punctul de pensie ar fi de 45% din salariul mediu brut, el ar fi cu 15% mai mare decat este in prezent, deci nerespectarea punctului de pensie de 45% inseamna o reducere cu 15% a puterii de cumparare a pensiilor din sistemul public". In realitate, punctul de pensie egal cu 45% din salariul mediu brut pe economie este o himera (vezi mitul nr. 3), iar neatingerea acestui nivel nu are legatura cu noua lege a pensiilor, ci cu incapacitatea bugetului de pensii de a sustine acest nivel.

Pe de alta parte, **mentinerea** punctului de pensie la un anumit nivel, in mod evident, nu inseamna o **reducere** a pensiei medii. Viitoarea lege a pensiilor nu prevede nicidecum reducerea sau stagnarea pensiilor din sistemul public, ci cresterea lor dupa o formula certa, care include inflatia si un procent din cresterea reala (peste inflatie) a salariului mediu brut pe economie.

De asemenea, acest mit manipuleaza prin folosirea unor termeni improprii referitori la "puterea de cumparare". Realist vorbind, pensionarii nu cumpara si nu consuma salarii, ci ... alimente si medicamente. Astfel ca "puterea de cumparare" a pensiilor nu are nicio legatura cu nivelul salariului mediu pe economie, ci cu nivelul si evolutia preturilor, adica cu indicele de inflatie.

Este adevarat ca "pe hartie", pensiile dupa noua lege vor fi "mai mici" decat cele "teoretice" din legea actuala, insa cele din legea actuala nu au coborat si nu vor cobori niciodata de pe hartie

in realitate. Modul legislativ actual de calcul al punctului de pensie, votat in 2007 (vezi mitul nr. 3), este o pura iluzie electorala care nu a fost si nu va fi niciodata validata de realitate.

Viitoarea lege prevede un mecanism clar de indexare a tuturor pensiilor din sistemul public (cel de la litera a, prezentat anterior), care acopera integral inflatia si partial cresterea salariului mediu brut pe economie. Asemenea mecanisme de indexare (numite in practica de specialitate "Swiss formula", pentru ca sunt de origine elvetiana) sunt folosite in foarte multe state europene.

Ideea folosirii unei formule clare si precise pentru indexarea punctului de pensie are doua virtuti: pe de-o parte mentine sau creste usor puterea de cumparare a pensiilor din sistemul public si pe de alta parte reduce potentialul de decizii arbitrare ale politicianilor, care au o experienta bogata in a jongla cu majorari electorale de pensii nu doar in Romania, ci in multe state ale lumii.

Revenind la mit, este evident ca puterea de cumparare a pensiilor din sistemul public nu numai ca nu se va reduce din cauza viitoarei legi a pensiilor, ci chiar va creste usor. De retinut, de asemenea, ca puterea de cumparare a pensiilor depinde de evolutia inflatiei, nu de salariul mediu brut. Pe aceasta tema puteti citi si urmatorul material:

<http://www.pensiileprivate.ro/Guvernul-pregateste-procedurile-de-recalculare-a-pensiilor-speciale-si-de-indexare-cu-inflatia-a-pensiilor-publice-de-stat-articol-17,9-36589.htm> .

3. Punctul de pensie ar trebui sa fie minim 45% din salariul mediu brut pe economie, conform legii actuale, insa legea viitoare nu este buna, pentru ca rupe aceasta legatura intre pensie si salariul mediu

FALS. Acesta este cu siguranta cel mai vehiculat si probabil cel mai nociv mit legat de sistemul public de pensii din Romania. Mitul a fost lansat sub forma de lege in vara anului 2007 (in pregatirea campaniilor electorale din 2008), cand valoarea punctului de pensie reprezenta circa 35% din salariul mediu brut. Atunci, legea prevedea ca valoarea punctului de pensie sa ajunga la 45% din salariul mediu brut pe economie pana la 1 ianuarie 2009, insa din considerente electorale Guvernul a devansat aceasta crestere pentru luna noiembrie, pentru ca alegerile sa prinda cei pe atunci 4,5 milioane de pensionari cu pensiile marite cu 30%.

Astfel, punctul de pensie a valorat 45% din salariul mediu brut doar 2 luni, pe durata desfasurarii alegerilor parlamentare, dupa care valoarea lui relativ la salariul mediu s-a redus pana la 39%-40%, pe fondul cresterii usoare a salariului. Realist vorbind insa, aceasta masura a fost decontata din plin in anul 2009, cand bugetul public de pensii, cu pensiile majorare artificial si electoral, a inregistrat un deficit de 1,74 miliarde de euro. Nota de plata continua si in 2010, cand deficitul sistemului public de pensii este estimat la peste 2 miliarde de euro, pentru ca majorarea pensiilor pe varf de crestere economica nu poate fi sustinuta si pe timp de recesiune.

De altfel, chiar si la lansarea acesti legi in vara lui 2007 a existat o dezbatere aprinsa intre Guvern si opozitie, in care s-a implicat si Presedintele, cu privire la sustenabilitatea din punct de vedere financiar-bugetar a punctului de pensie de 45%. Pana la urma, criza sau nu, realitatea le-a dat dreptate opozantilor acestor masuri, care au atras atentia inca de atunci ca nu exista si ca nu vor exista resurse financiare pentru sustinerea acestei politici. Recent, chiar si autorul acelei propuneri din 2007, fostul ministru al muncii Marian SIRBU, a indemnat la "iesirea din demagogie si renuntarea la principiul de 45% din salariul mediu brut pentru punctul de pensie": <http://pensiileprivate.ro/Marian-SIRBU-se-intoarce-cu-180-de-grade-Sa-iesim-din-demagogia-punctului-de-pensie-de-45-din-salariul-mediu-brut-articol-17,9-38216.htm> .

Este adevarat ca, pe viitor, noua lege va reduce ponderea punctului de pensie in salariul mediu brut pe economie, insa nu este de vina legea, ci ... pura realitate. Ancorarea punctului de pensie de salariul mediu nu numai ca nu este sustenabila (fapt dovedit deja), dar produce un

efect psihologic grav, setand asteptari nerealiste populatiei active. In realitate, toate studiile serioase in materie, inclusiv cel mai recent, elaborat de Banca Mondiala si prezentat de actualul ministru al muncii, Mihai SEITAN, arata ca rata de inlocuire (a salariului prin pensie) se va reduce cu circa 20-25 de puncte procentuale in urmatoorii 40-50 de ani, pe fondul reducerii si imbatranirii populatiei: <http://pensiileprivate.ro/%5B-%5D-Banca-Mondiala-regimul-de-pensie-publica-ar-putea-deveni-complet-neatractiv-intre-anii-2030-2040-articol-17,9-37196.htm> .

Concluzionand, punctul de pensie de 45% din salariul mediu brut a fost si va ramane doar o iluzie electorala, nerealista din punct de vedere financiar-contabil. Anul acesta, deficitul bugetului public de pensii va depasi 2 miliarde de euro, adica peste 20%-25% din veniturile incasate din CAS. In ipoteza majorarii punctului de pensie la 45% din salariul mediu brut, deficitul ar depasi cu siguranta 3 miliarde de euro si s-ar apropia de 3,5 miliarde de euro, adica 35% din incasarile din CAS – situatie evident nesustenabila pe termen lung, mai ales in situatia in care oricum Romania se imprumuta pentru a plati pensiile curente, nemajorate. Prin ruperea legaturii dintre punctul de pensie si salariul mediu brut, noua lege va readuce sistemul mai aproape de realitate si va muta atentia de la "ce bine ar fi sa..." la "iata cat se poate de fapt".

Pe aceasta tema va recomandam si urmatorul material: <http://standard.money.ro/finante-personale/despre-scaderea-cas-si-majorarea-pensiilor-308.html> .

Schimband putin registrul, trebuie reamintit si faptul ca, desi rata medie de inlocuire (pensie medie / salariu mediu brut) este de 39% in prezent in Romania, pensionarii cu stagiul complet de cotizare si care se pensioneaza la varsta standard legala beneficiaza de o rata de inlocuire de 60%, potrivit statisticilor OECD, citate de Ministerul Muncii: http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/MassMedia/010210rate_de_inlocuire.pdf.

Astfel, in realitate, nu problema mediei statistice este relevanta, ci faptul ca exista o dispersie anormala in interiorul sistemului, ponderea celor cu stagiul incomplet de cotizare, pensionari anticipati si / sau pe caz de boala fiind foarte ridicata. Potrivit celor mai recente statistici, ponderea pensionarilor cu stagiul complet de cotizari si pensionati cu limita de varsta este de numai 39,5% din total, restul de 60,5% fiind pensionati anticipati, pe caz de boala, fara stagiul complet, etc. Acesta este de fapt motivul pentru care media statistica nu arata prea bine. In realitate, pentru cei cu stagiul complet de cotizare si pensionati la limita legala de varsta, rata de inlocuire a salariului prin pensie este cu cel putin 50% mai ridicata decat media.

4. Cresterea varstei de pensionare inseamna ca nu vom mai beneficia deloc de pensie. De exemplu, barbatii vor iesi la pensie la 65 de ani, iar speranta medie de viata la barbati este de 69 de ani

FALS. Speranta **medie** de viata este exact ceea ce ii spune numele, adica o **medie statistica**. Speranta medie de viata este media dintre speranta de viata la nastere, la un an, la doi ani, ... la 65 de ani, la 66 de ani, etc. In prezent, **speranta medie de viata** este de aproape 70 de ani pentru barbati si 77 de ani pentru femei. Daca la calculul acestui parametru de iau in considerare numai datele statistice aferente segmentului de populatie care a atins deja varsta de 65 de ani, **speranta de viata la 65 de ani** este de inca 14 ani pentru barbati (79 de ani in total) si de 17 ani pentru femei (82 de ani in total).

Aceste statistici sunt disponibile public, fiind prezentate de Ministerul Muncii: http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/MassMedia/020210speranta_de_viata2008-2025.pdf si fiind deja de notorietate din informatiile Institutului National de Statistica: <http://www.insse.ro/cms/files/pdf/ro/cap2.pdf> .

Mai mult decat atat, desi anul acesta **varsta standard de pensionare** este de 64 de ani pentru barbati si de 59 de ani pentru femei, **varsta medie reala de pensionare** este de 54 -

55 de ani. Cu alte cuvinte, fenomenul foarte frecvent de pensionare anticipata reduce semnificativ varsta medie de pensionare, ceea ce face cu atat mai nejustificate grijile privind "prinderea pensiei". In prezent, pensionarul mediu din Romania incaseaza pensie circa 15-16 ani, potrivit statisticilor existente, fapt explicat prin 2 aspecte: pe de-o parte confuzia intre speranta medie de viata si speranta de viata la varsta pensionarii si pe de alta parte varsta medie reala foarte redusa la care se pensioneaza o mare parte a populatiei active.

In Europa, varsta standard de pensionare este de mult la 65 de ani, atat pentru barbati cat si pentru

femei: http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/MassMedia/020210varste_pensio_nare_in_lume.pdf (este adevarat, si cu o speranta medie de viata ceva mai ridicata decat in Romania).

5. Statul va face economii substantiale din eliminarea pensiilor speciale

DISCUTABIL. Este adevarat, pensiile speciale si super-speciale (literele c si d de la mitul nr. 1), adica cele cu circa 170.000 de beneficiari, vor fi recalculat si cel mai probabil vor fi reduce. In acelasi timp insa, noua lege prevede si integrarea acestor profesii in sistemul contributiv al Pilonului I. Astfel, circa 250.000 - 300.000 de lucratori activi din aceste domenii (care in prezent sunt profesii ce beneficiaza de un regim special sau super-special de pensionare) vor fi integrati in sistemul public, adica pentru ei se vor plati contributi sociale (CAS). Cum angajatorul acestora este statul roman, el va suporta contributiile tuturor acestora.

Ca urmare, economia rezultata din reducerea pensiilor speciale (170.000 de beneficiari) nu trebuie sa uite din calcul si faptul ca bugetul va trebui sa suporte in acelasi timp contributi pentru 250.000-300.000 de salariatii activi in acest domeniu. Din aceste motive, economia bugetara efectiva este foarte dificil de estimat in termeni realisti.

Pe aceasta tema va recomandam urmatoarele materiale: <http://www.zf.ro/eveniment/statul-taie-pensii-speciale-dar-va-plati-contributii-pentru-militari-si-politisti-cat-pierde-si-cat-castiga-5556051/>

<http://www.zf.ro/eveniment/pensiile-speciale-vor-intra-la-taiat-cate-sunt-si-cat-costa-5495271/>

<http://www.zf.ro/profesii/exclusiv-online-statul-ar-putea-plati-cas-de-600-milioane-de-euro-pentru-pensiile-politistilor-si-ale-militarilor-dupa-aplicarea-noii-legi-a-pensiilor-5500694/>

6. Bani economisiti prin taierea pensiilor speciale ar trebui folositi pentru majorarea pensiilor mici

DISCUTABIL. In primul rand, chiar si cu o economie de resurse bugetare estimata la 3-4 miliarde de lei in 2011, ca urmare a aplicarii legii unitare a pensiilor de stat, bugetul public de pensii se va afla in continuare intr-un deficit substantial, astfel ca nu vor exista "bani in plus", ramasi de redistribuit. Cel mai probabil, aceasta situatie se va perpetua si anii urmatori. In expunerea de motive a proiectului de lege privind sistemul unitar de pensii publice, Guvernul a estimat impactul bugetar al tuturor masurilor din lege, care insa nu vor rezolva prea curand, potrivit datelor preliminare, chestiunea deficitului bugetului public de pensii.

De asemenea, "majorarea pensiilor mici", masura ce "sună bine electoral", este destul de dificil de aplicat. Singura metoda de crestere a pensiilor mici este majorarea pensiei minime sociale (in prezent, in valoare de 350 de lei), care insa, paradoxal, incalca principiul contributivitatii stipulat in noua lege si induce si mai mult hazard moral in sistemul de pensii de stat. Chiar si in prezent, exista pensionari cu un stagiul de cotizare de 10-15 ani si care primesc pensii de 400-450 de lei, adica foarte putin peste pensia minima sociala pe care o primeste oricum orice

pensionar. Din aceasta cauza, multi pensionari din aceasta situatie sunt nemultumiti de existenta pensiei minime, pe motiv de tratament inegal si discriminare pozitiva.

Din aceste motive, Guvernul va trebui sa puna foarte atent in balanta dorinta de protectie sociala cu principiile contributivitatii, echitatii si pana la urma cu necesitatea reducerii hazardului moral din sistem.

7. Contributiile virate la Pilonul II de pensii private obligatorii destabilizeaza bugetul public de pensii / administratorii de fondurile private de pensii sunt principalii beneficiari ai legii pensiilor

FALS. Acest mit este vehiculat de anumiți reprezentanți ai sindicatelor, care au motive personale și de business pentru a nu agreea Pilonul II de pensii private obligatorii. Un material complet pe aceasta tema puteti citi aici: <http://standard.money.ro/finante-banci-asigurari/pentru-aducere-aminte-interesele-sindicatelor-in-pilonul-ii-de-pensii-private-680.html> . Anumite sindicate boicoteaza de cativa ani sistemul de pensii private, fapt care a ajuns in atentia publica mai ales dupa ce Cartel Alfa a incercat sa patrunda in acest business si a esuat, reusind sa obtina doar o cota de piata de 0,03% si apoi retragandu-se din postura de administrator al unui fond de pensii private obligatorii.

In realitate, implementarea Pilonului II, pe langa necesitatea sa de necontestat in contextul demografic si bugetar actual, are un cost nesemnificativ in ecuatia cheltuielilor publice. Spre exemplu, la nivel anual, suma totala a contributiilor virate de la bugetul de pensii catre Pilonul II reprezinta in prezent doar 0,7% din totalul cheltuielilor bugetului general consolidat si doar 0,24% din PIB. In plus, rezultatele investitionale obtinute de fondurile de pensii private obligatorii (Pilonul II) pana acum, adica un randament mediu anual de aproape 18% - <http://www.apapr.ro/images/stories/materiale/COMUNICATE/2010/2010%2013.doc> – recomanda nu franarea, ci stimularea acestui sistem, ca rezervor de bunastare viitoare pentru actuala generatie de salariatii.

De altfel, aceasta recomandare a fost facuta recent si in repetate randuri, de prestigioase institutii internationale, cu expertiza in domeniu: <http://www.pensiileprivate.ro/Banca-Mondiala-Nu-afectati-pensiile-private-de-maine-pentru-a-pansa-pensiile-publice-de-azi-articol-17,9-37536.htm>

<http://www.pensiileprivate.ro/OECD-Criza-globala-face-pensiile-private-mai-necesare-ca-oricand-articol-17,9-35384.htm>

Despre Media XPRIMM:

Media XPRIMM este un grup de presa, relatii publice si evenimente, specializat in pietele de asigurari si pensii private. De peste 10 ani, Media XPRIMM are o pozitie unica in cadrul acestora, fiind considerat cel mai important vector de informare si comunicare in si cu aceste pietele din Romania. Stransa interconectare cu domeniile si cu principalii actori ai acestor pietele a generat o foarte buna expertiza. In acelasi timp, bogata activitate editoriala desfasurata, alaturi de serviciile de consultanta pe care le ofera, networking si relatii publice, precum si initierea si organizarea de evenimente de profil, i-au construit o vizibilitate deosebita si i-au asigurat o excelenta recunoastere pe plan national si international.

www.pensiileprivate.ro - cea mai importanta sursa de informare independenta in domeniul pensiilor private, un portal cu deschidere catre intreaga piata romaneasca de pensii private si gazda buletinului informativ in format electronic **XPRIMM Pensii**, publicat saptamanal in limba romana, cu peste 14.000 abonati.